

# Potulky po stopách Adama Františka Kollára



Horné Považie Žilinského kraja  
Frýdecko-Místecko Moravskoslezského kraja



## Po stopách Adama Františka Kollára

### Terchová

- **Terchová** - rodná obec Adama Františka Kollára.
- **Terchovská sieň slávy** (<http://slavni.terchova-info.sk/>) - webová stránka, na ktorej sa nachádzajú informácie o ľuďoch, udalostiach a pamiatkach, ktoré preslávili obec Terchová.



Slovenský Sokrates Adam František Kollár bol medzinárodný výstavný projekt Slovenskej národnej knižnice, zrealizovaný pri príležitosti 295. výročia narodenia a 230. výročia úmrtia Adama Františka Kollára. Autorom výstavy a katalógu bol terchovský rodák, literárny a kultúrny historik **Peter Cabadaj** (na fotografii z vernisáže výstavy v Terchovej, pri mikrofóne).

- **Pozvánka na vernisáž výstavy Slovenský Sokrates Adam František Kollár (1718 – 1783 – 2013)**, ktorá sa konala dňa 12.9.2013 v Terchovej.



- **Terchová** - rodná obec Adama Františka Kollára.

### Zoznam bibliografických odkazov

**BIOGRAFICKÝ LEXIKÓN SLOVENSKA. V., Km-L. GEORG.** Martin: Slovenská národná knižnica - Národný biografický ústav. 2013. ISBN 978-80-8149-011-8.

**CABADAJ, Peter - KRÍŽO, Vladimír.** Terchová. Terchová: Obec Terchová. 2003. ISBN 80-88864-29-1.

**MARSINA, Richard.** 1985. Adam František Kollár ako historik. In: *Literárnómúzejný letopis 19*. Martin: Matica slovenská, s. 155-170.

**Fotografie:** Jozef Feiler a archív Krajskej knižnice v Žiline

Vydala Krajská knižnica v Žiline v spolupráci s Městskou knihovnou Frýdek-Místek, 2014.

Publikácia vydaná v rámci projektu Potulky - toučky po stopách osobností a zaujímavostí našich regiónov, kód projektu SK/FMP/15/024.

Tento mikroprojekt je spolufinancovaný Európskou úniou z prostriedkov Fondu mikroprojektov spravovaného Trenčianskym samosprávnym krajom. „SPOLOČNE BEZ HRANÍC“





**„Kollára možno považovať nielen za historika a právneho historika uhorských a slovenských dejín, ale aj za významného editora a kodikológa a z hľadiska slovenskej historiografie aj za historika všeobecných dejín...“**

(Marsina, 1985, s. 155)

## Adam František KOLLÁR

právny historik, dvorný radca a knihovník cisárovnej Márie Terézie, pre múdrosť a rozhladenosť nazývaný „slovenský Sokrates“

\* 17.4.1718 Terchová

† 10.7.1783 Viedeň (Rakúsko)

Adam František Kollár patrí medzi najvýznamnejšie osobnosti 18. storočia. Je jedným zo zakladateľov tereziánskeho osvietenstva. Pôsobil ako knihovník, historik, učiteľ, filológ, publicista a dvorský radca Márie Terézie. Pre jeho múdrosť dostal prívlastok „slovenský Sokrates“.

Narodil sa 17. apríla 1718 v Terchovej. Neskôr sa spolu s rodinou presťahoval na Staré Hory a do Banskej Bystrice, kde jeho otec pracoval ako banský robotník v medených baniach. A. F. Kollár študoval na nižšom jezuitskom gymnáziu a neskôr pokračoval v štúdiu v Banskej Štiavnici a v Trnave, kde vstúpil do jezuitského rádu. Svoje vzdelanie si doplnil na univerzite vo Viedni a venoval sa filozofii, klasickým a orientálnym jazykom (1740 - 1743).

Po smrti osobného lekára Márie Terézie Gerharda van Swietenena (1772) sa stáva A. F. Kollár riaditeľom (prefektom) cisársko-kráľovskej Dvorskej knižnice vo Viedni a zároveň mu bola pridelená hodnosť dvorného radcu.

K najdôležitejším prácam A. F. Kollára patria diela z oblasti histórie, práva, filológie, ale aj diela pedagogické, etnologické, básnické a knihovnícke.

A. F. Kollár patril k zástancom absolútnej moci osvietenckého panovníka. V troch knihách *Dejiny patronátneho práva apoštolských kráľov Uhorska (Historiae diplomatae iuris patronatus apostolicorum Hungariae regum libritres)* poukazoval na využívanie úplného patronátneho práva uhorskými panovníkmi.

V diele *O počiatkoch a ustavičnom používaní zákonodarnej moci (De originibus et usu perpetuo potestatis legislatoriae circa sacra apostolicorum regni Hungariae)* kritizoval výsady šľachty, niektorých predstaviteľov katolíckej cirkvi a priklonil sa k myšlienke zrovnoprávnenia protestantov a katolíkov.

Napísal aj historické diela: *Desať kníh o panónskej vojne od Gašpara Ursina Velia*, *O pôvode, rozšírení a osadení rusínskej národnosti v Uhorsku*, *Oprávnenie Uhorska v Rusku* a i.

Umožnil vydanie rukopisu tureckej kroniky – *Koruna dejín (Saadeddiniscriptoris Annales turcici)*, zostavil perzskú antológiu (*Anthologica persica*), doplnil a vydal gramatiku tureckého jazyka od F. Mesgnien-Meninského. Bol zostavovateľom gramatiky latinčiny (*Angangspründe der lateinischen Sprache*), preložil do slovenčiny tereziánsky urbár.

V roku 1774 bola zreorganizovaná Dvorská študijná komisia. Mária Terézia vymenovala A. F. Kollára za člena komisie s prioritou založiť Akadémiu vied vo Viedni a uskutočniť reformu latinských gymnázií. Návrh vyšiel pod názvom *Ratio educationis*.

A. F. Kollár vydal niekoľko príležitostných básní písaných v latinčine a básnické spisy humanistu Jána Pannonia *Poematum Elegiarum et epigrammatum libri*.

Jednou z najdôležitejších činností A. F. Kollára bola jeho práca knihovníka, najmä jeho celoživotné zberateľské úsilie, vďaka ktorému získaval vzácne materiály, ktoré využíval pri svojom štúdiu a práci.

Adam František Kollár (roku 1777 mu cisárovňa Mária Terézia udelila šľachtický titul) prerástol svojimi všestrannými aktivitami rámec doby, v ktorej mu bolo súdené žiť (Cabada 2003).



- Socha Adama Františka Kollára od akad. sochára Milana Opalku (epoxid, 1993).